

WILLIBRORDZONDAG 2026

“WIJ ZIJN ÉÉN! WIJ ZIJN HET AL!”

BOUWSTENEN VOOR DE LITURGIE

ZONDAG 8 NOVEMBER 2026

Introductie

Op of rond het hoogfeest van de heilige Willibrord (7 november) geeft de Rooms-katholieke kerk in Nederland extra aandacht aan de oecumene. De Katholieke Vereniging voor Oecumene, waarin de bisschoppelijk gedelegeerden voor oecumene bestuurlijk betrokken zijn, biedt hiervoor een thema en preekvoorbereiding aan. Met het magazine Overeen wordt ook een poster verspreid naar alle parochies. Het magazine zelf biedt achtergronden bij deze campagnезondag. De bisschoppelijke collecte op die zondag maakt het werk van de Katholieke Vereniging voor Oecumene mogelijk.

De krachtige woorden van Paus Leo XIV “Wij zijn één! Wij zijn het al!” vormen het thema van Willibrordzondag 2026. Paus Leo sprak ze uit tijdens de Week van Gebed voor de Eenheid 2026 en vervolgde: “Laten we dat ervaren, erkennen, en zichtbaar maken.” In dit jaar waarin onze vereniging haar 25-jarig jubileum viert, zijn deze uitspraken een krachtige herinnering dat de eenheid onder christenen al werkelijkheid is, ook als die door scheuringen niet volledig is. Er spreekt een diep vertrouwen uit en de aansporing om te blijven zoeken en (her)ontdekken. Willibrordzondag, de campagnезondag waarop in de gehele Rooms-katholieke kerk in Nederland aandacht gevraagd wordt voor de oecumene, is dit jaar op 8 november.

Dit document biedt exegetische notities bij de lezingen van 8 november, met daarbij suggesties voor de liturgie en verkondiging met het oog op de eenheid van alle christenen. Het besluit met een door de Nationale Raad voor de Liturgie goedgekeurd gebed van de gelovigen (voorbeeld).

Feedback op deze bouwstenen voor de liturgie is zeer welkom. Wij horen heel graag op welke manier u aandacht geeft aan Willibrordzondag en of deze bouwstenen daarbij behulpzaam zijn. Overige tips en suggesties zijn ook van harte welkom. Mail uw reactie naar secretariaat@oecumene.nl

Inhoud

Lezingen.....	2
Liturgische aantekeningen.....	3
Homiletische aantekeningen.....	3
Gebed van de gelovigen (voorbeeld).....	10

Tekst: Schriftlezingen: Willibrordvertaling. Overige teksten: vic. drs. Arjen Bultsma namens de Katholieke Vereniging voor Oecumene
Redactie: Fokke Wouda

Lezingen

Eerste lezing: Wijsh. 6, 12-16

De wijsheid wordt gevonden door wie haar zoeken.

Lezing uit het Boek Wijsheid

Stralend en onvergankelijk is de wijsheid; gemakkelijk wordt zij aanschouwd door wie haar liefhebben, en gevonden door wie haar zoeken. Eerder is zij dan wie haar begeren; vooraf heeft zij zich laten kennen. Wie om haar vroeg opstaat, hoeft geen moeite te doen, want hij zal haar vinden, zittend aan zijn deur. Want haar overwegen is de hoogste vorm van inzichten wie om haar waakt, zal spoedig zonder zorgen zijn. Want zelf gaat ze rond, op zoek naar wie haar waardig zijn, welwillend vertoont zij zich aan hen op hun wegen en bij elke gedachte treedt zij hen tegemoet.

Woord van de Heer. *allen*: Wij danken God.

Tweede lezing: I Tess. 4, 13-18 of 13-14

God zal, door Jezus, hen die ontslapen zijn, meevoeren met Hem.

Lezing uit de Eerste brief van de heilige apostel Paulus aan de Tessalonicenzen

Wij willen u niet in onwetendheid laten, broeders en zusters, over hen die ontslapen zijn, zodat gij niet bedroefd zijt zoals de rest, die geen hoop heeft. Want als wij geloven dat Jezus is gestorven en verrezen, dan zal God evenzo, door Jezus, hen die ontslapen zijn, meevoeren met Hem. (Dit immers zeggen wij u met een woord van de Heer: wij die leven en achterblijven tot de komst van de Heer, wij zullen hen die zijn ontslapen, in geen geval vóórgaan. Want op het bevel, bij het stemgeluid van de aartsengel en de bazuin van God, zal de Heer zelf van de hemel neerdalen, en eerst zullen de doden die in Christus zijn, verrijzen. Daarna zullen wij, de levenden die achterbleven, tegelijk met hen worden weggerukt in de wolken, de Heer tegemoet in de lucht. En zo zullen wij voor altijd met de Heer zijn. Troost elkaar dus met deze woorden.)

Woord van de Heer. *allen*: Wij danken God.

Evangelie: Mt. 25, 1-13

Zie, de bruidegom! Gaat erop uit, hem tegemoet.

De Heer zij met u. *allen*: En met uw geest. Uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Matteüs. *allen*: Lof zij U, Christus.

In die tijd vertelde Jezus zijn leerlingen deze gelijkenis:

“Het Koninkrijk der hemelen zal gelijken op tien maagden die hun lampen namen en uittrokken, de bruidegom tegemoet. Vijf van hen waren dom en vijf verstandig. Want de dommen namen hun lampen, maar geen olie met zich mee; de verstandigen echter namen met hun lampen kruiken olie mee. Toen nu de bruidegom wegbleef, werden zij allen slaperig en vielen in slaap. Maar midden in de nacht klonk er een kreet: ‘Zie, de bruidegom! Gaat erop uit, hem tegemoet!’ Toen stonden al die maagden open maakten hun eigen

lampen in orde. De dommen nu zeiden tegen de verstandigen: ‘Geef ons wat van uw olie, want onze lampen gaan uit.’ Maar de verstandigen antwoordden: ‘Nee, er zou eens niet voldoende zijn voor ons en voor u. Gaat liever naar de verkopers en koopt wat voor uzelf.’ Terwijl zij weggingen om te kopen, kwam de bruidegom en zij die klaar stonden, gingen met hem naar binnen voor het bruiloftsfeest; en de deur werd gesloten. Later kwamen ook de overige maagden en zeiden: ‘Heer, heer, doe open voor ons!’ Maar hij antwoordde: ‘Amen, ik zeg u: ik ken u niet.’ Weest dus waakzaam, want gij kent dag noch uur.”

Woord van de Heer. *allen*: Wij danken God.

Liturgische aantekeningen

Willibrordzondag valt dit jaar op de 32e zondag door het jaar A. Gewoonlijk wordt het misformulier van de betreffende zondag gebruikt (AM p. 524 / MR p. 482).

In het Directorium voor de Nederlandse kerkprovincie valt op pagina 53 te lezen dat wanneer zondagen door het jaar een bijzonder thema hebben, één lezing gekozen kan worden die bijzonder geschikt is om het bijzondere thema te illustreren. U zou derhalve kunnen overwegen om een lezing te kiezen uit Lectionarium IV onder 5. Eenheid van de christenen (pagina's 623-635).

Tevens wijst het Directorium erop dat met toestemming van de plaatselijke ordinaris een passend misformulier gebruikt zou kunnen worden. We zouden ons kunnen voorstellen, dat u toestemming vraagt om het misformulier voor de eenheid onder de christenen te mogen gebruiken, inclusief de bijbehorende pefatie. (AM p. 1211-1216 / MR p. 1111-1115)

De liturgische kleur van deze zondag blijft groen.

Homiletische aantekeningen

Inleiding op het thema

“Wij zijn één! We zijn het al!”

– Paus Leo XIV –

Dit thema voert ons terug naar de traditionele oecumenische vesperviering in de St.-Paulus buiten de muren aan het einde van Bidweek voor eenheid onder de Christenen op 25 januari 2026. Tijdens diens homilie sprak paus Leo XIV precies deze woorden: “Wij zijn één! We zijn het al!” Die woorden hebben de aanwezigen geïnspireerd. Die inspiratie, maar ook de bevoegenheid waarmee de bisschop van Rome deze woorden sprak, willen we deze Willibrordzondag met elkaar delen.

Het volledige citaat vinden we aan het einde van de volgende alinea uit deze homilie:

“In het fragment uit de Brief aan de Efeziërs dat als thema is gekozen voor de Gebedsweek van dit jaar, horen we het bijvoeglijk naamwoord „één” voortdurend terugkomen: één lichaam, één Geest, één hoop, één Heer, één geloof, één doop, één

God (vgl. Ef 4,4-6). Beste broeders en zusters, hoe zouden deze geïnspireerde woorden ons niet diep kunnen raken? Hoe kan ons hart niet in vuur en vlam raken onder de indruk daarvan? Ja, wij „delen hetzelfde geloof in de ene God, Vader van alle mensen; wij belijden samen de ene Heer en ware Zoon van God, Jezus Christus, en de ene Heilige Geest, die ons inspireert en ons aanspoort tot volledige eenheid en het gezamenlijke getuigenis van het Evangelie” (Apostolische brief [In unitate fidei](#), 12). Wij zijn één! We zijn het al! Laten we dat erkennen, ervaren en zichtbaar maken!”¹

Het daarop volgende gedeelte delen we ook graag met u, omdat het een extra handvat kan bieden bij de preekvoorbereiding:

Mijn geliefde voorganger, paus Franciscus, heeft opgemerkt dat de synodale weg van de katholieke Kerk „oecumenisch is en moet zijn, net zoals de oecumenische weg synodaal is” (Toespraak tot Zijne Heiligheid Mar Awa III, 19 november 2022). Dit kwam tot uiting in de twee vergaderingen van de Bisschoppensynode in 2023 en 2024, die gekenmerkt werden door een diepe oecumenische ijver en verrijkt werden door de deelname van talrijke broederlijke afgevaardigden. Ik geloof dat dit een weg is om samen te groeien in de wederzijdse kennis van elkaars synodale structuren en tradities. Terwijl we uitkijken naar de 2000ste verjaardag van de Passie, Dood en Verrijzenis van de Heer Jezus in 2033, laten we ons ertoe verbinden de oecumenische synodale praktijken verder te ontwikkelen en elkaar te laten weten wie we zijn, wat we doen en wat we onderwijzen (zie [Voor een synodale Kerk](#), 137-138).

We willen de liturgie van deze Willibordzondag vieren met dit thema voor ogen. Omdat deze zondag met bijzondere aandacht voor de eenheid niet ver verwijderd ligt van de wereldwijde Bidweek om eenheid van 18 tot en met 25 januari, zou daar alvast naar verwezen kunnen worden. Al is het maar bij de Mededelingen als een *save the date*. In Nederland verkiest men immer op zondag te beginnen, zodat het in 2027 van 17 tot en met 24 januari zal zijn. Het thema van de komende bidweek zal het vers Lucas 12, 32 zijn. In de Willibrordvertaling luidt het: “Weest niet bevreesd, kleine kudde: het heeft Uw Vader behaagd u het Koninkrijk te schenken”.

Aantekeningen bij de evangelielezing

De hier aangeboden aantekeningen sluiten aan bij de lezingen van de 32^e zondag door het jaar A. We hebben de keuze gemaakt om enkel bij de evangelielezing enkele aantekeningen te bieden.

- De evangelieperikoop komt uit de vijfde rede die Jezus houdt in het Matheusevangelie. Hij spreekt deze uit buiten het tempelcomplex waar hij even daarvoor verbleef (Mt 24, 1), zittend op de Olijfberg (Mt 24,3). Deze rede vormt Jezus’ antwoord op de vraag van zijn leerlingen: “Zeg ons, wanneer dat zal gebeuren en wat zal het teken zijn van uw komst en van de voleinding van de wereld,” verbaasd als ze zijn over Jezus opmerking

¹ <https://www.vatican.va/content/leo-xiv/it/homilies/2026/documents/20260125-vespri-unita-cristiani.html>

dat de tempel waar ze naar kijken verwoest zal worden (Mt 24, 2-3). De Heer waarschuwt daarop voor het grote gevaar van desoriëntatie door alles wat er voorvalt. Hij roept op de tekenen te verstaan en waakzaam te zijn. In Mt 24, 45-52 – het gedeelte direct voorafgaand aan onze perikoop – schetst Jezus het zware lot van degene die verslapt, gewelddadig wordt en zich onbekommerd te goed doet. *We zouden kunnen overwegen dat zij die zo doen niet enkel blind zijn voor de tekenen en de oproep tot waakzaamheid vergaten, maar aldus ook zelf ophouden een teken te zijn.*

- Het gedeelte ná onze perikoop vervolgt met de gelijkenis van de drie dienaren die de verantwoordelijkheid kregen voor een grote som geld: vijf talenten, twee talenten en één talent.
- Het aldus in het voorgaande geïntroduceerde thema waakzaamheid wordt vervolgens met de parabel over de tien maagden/jonge vrouwen, in een feestelijke context geplaatst. Er zal een huwelijkssluiting zijn. In zekere zin is het feest al begonnen want de bruidegom is reeds onderweg; de tegelijk vrolijke maar ook spannende voorpret is onmiskenbaar. Het duurt echter te lang – langer dan verwacht? – de enthousiaste en verwachtingsvolle sfeer zakt in. Ze vallen in slaap.
- Het slot van de lezing geeft een onverwachte nieuwe betekenis aan het begrip waakzaamheid. Het wel of niet de ogen kunnen openhouden tijdens het lange wachten in het duister, het wel of niet verslappen van de aandacht: het blijkt niet het verschil te maken tussen wel of niet gekend zijn. Wel of niet extra olie meegebracht hebben om de lampen brandend te houden dan wel opnieuw te kunnen ontsteken, daar draait het om. Het gaat, met andere woorden, niet zozeer om een eenmalige geslaagde activiteit, maar om een aangeleerde levenshouding die tot uitdrukking komt in het goed kunnen anticiperen op wat te gebeuren staat.
 - Overigens kan hier een verband herkend worden met het evangeliegedeelte uit Lucas waar het thema voor de aanstaande [Week van gebed](#) uit genomen is. Jezus' 'wees niet bang' duidt hier eveneens niet op een enkel moment van heldhaftigheid, maar op een aan te leren levenshouding waarvan vertrouwen op God en verlangen naar zijn Koninkrijk de basis vormen: "Vraagt dus ook gij niet, wat ge zult eten en wat ge zult drinken, en weest niet ongerust. Want dat alles jagen de heidenen in de wereld na. Uw vader weet wel, dat gij dat alles nodig hebt. Maar zoekt dan zijn Rijk, dan zullen die dingen u erbij gegeven worden. Weest niet bevreesd, kleine kudde: het heeft Uw Vader behaagd u het Koninkrijk te schenken. (Lc 12, 29-32)
- Door de eeuwen heen heeft in dit licht de allegorische betekenis van de olie (zie verderop in deze aantekeningen) – waarover Jezus zelf zwijgt – heel verschillende interpretaties gekend. Op bijna karikaturale wijze zijn er de verschillende christelijke denominaties in te herkennen. Opgemerkt zij dat al deze duidingen elkaar niet noodzakelijk tegenspreken, maar evengoed elk op een facet kunnen wijzen. We bieden u bij deze noties een op de EKK gebaseerd overzicht van deze ontwikkelingen.
- Jezus duidt evenmin de betekenis van de getallen tien en vijf. We dienen daarom deze getallen ook niet te over-interpreteren. Bijvoorbeeld door te suggereren dat elk van deze jonge vrouwen zou kunnen staan voor een individuele gelovige of voor een christelijke denominatie. Het enige wat je – een beetje populair – zou kunnen opmerken is, dat het *fiftyfifty* is. Opdat niemand, in welk (geloofs)verband dan ook, voor zichzelf vaststelt dat de benodigde waakzaamheid als christelijke deugd wel

voldoende inge oefend is en daarom geen aandacht meer behoeft. Je zou kunnen opperen dat je precies op het moment dat deze gedachte postvat ophoudt leerling te zijn.

- Het thema van deze Willibrordzondag is “We zijn één! We zijn het al!”. Woorden die onze heilige vader zelf plaatst in een context van synodale dialoog. We mogen daar ongetwijfeld de woorden van de heilige paus Johannes Paulus II bij aanhalen, die in zijn encycliek ‘Ut unum sint’ uit 1995 schrijft:

Langs de weg die naar volledige eenheid leidt werkt de oecumenische dialoog om een wederkerige broederlijke bijstand op te wekken, waarbij de gemeenschappen ernaar streven om in onderlinge uitwisseling te geven wat ieder nodig heeft om te groeien naar de uiteindelijke volheid in overeenstemming met Gods plan. Ik heb gezegd hoe wij, als de katholieke Kerk, ons ervan bewust zijn dat we veel ontvangen hebben van het getuigenis dat andere Kerken en kerkelijke Gemeenschappen afleggen van bepaalde gemeenschappelijke christelijke waarden, van hun bestudering van die waarden en zelfs van de manier waarop zij die hebben benadrukt en ervaren. Onder de resultaten van de afgelopen dertig jaar heeft deze wederkerige broederlijke invloed een belangrijke plaats. In het stadium waarin we thans zijn beland moet met dit proces van wederzijdse verrijking ernstig rekening worden gehouden. Dit proces is gebaseerd op de gemeenschap die reeds bestaat op grond van de kerkelijke elementen die in de christelijke Gemeenschappen aanwezig zijn: het zal dan ook zeker een kracht zijn die ons drijft naar volledige en zichtbare eenheid, het verhoopte doel van de reis waarop we ons bevinden. Dit brengt me ertoe om nog eens te verklaren: "We moeten met de uiterste zorg aan de gewettigde wensen en verwachtingen van onze christelijke broeders tegemoet komen, aangezien wij hun denkwijze en gevoelens kennen(...) Ieders talenten moeten ontwikkeld worden tot nut en voordeel van allen". (Ut unum sint, nr. 87)

Hoort daarbij niet de gezamenlijke receptie bij van de wijze waarop door de eeuwen heen vanuit diverse denominaties de parabel van deze zondag geduid is? We zijn één! Laten we dat in ieder geval tot uitdrukking brengen door elkaar op de verschillende aspecten van christelijke waakzaamheid te wijzen. Elkaar helpen om te blijven groeien in een waakzame geloof- en levenspraktijk. Laten we erkennen dat we – in de beeldspraak van de parabel – samen onderweg zijn naar het ene bruiloftsfeest en beslist niet samen aan de ene gesloten deur willen staan om te horen dat we niet gekend zijn. Elkaar daarom – groeiend in eenheid – maar beter bij de les houden en blijven aanspreken op ons leerling zijn van de ene Jezus Christus.

De olie en de waakzaamheid: de uitleg van de gelijkenis van de wijze en dwaze meisjes door de kerkgeschiedenis

De gelijkenis van de wijze en dwaze meisjes heeft in de geschiedenis van de kerk zeer uiteenlopende interpretaties gekregen. Vooral de betekenis van de olie heeft daarbij veel aandacht getrokken. Opvallend is echter dat de verschillende tradities, ondanks hun soms sterk uiteenlopende theologische accenten, steeds rond dezelfde fundamentele vraag

cirkelen: wat is er in het christelijk leven dat niet op het laatste ogenblik kan worden verworven of van een ander kan worden overgenomen?

In de vroegkerkelijke en later ook in de oosters-orthodoxe traditie overheerst aanvankelijk een morele en ascetische uitleg. De olie wordt verbonden met datgene wat het christelijke leven werkelijk voedt: liefde, barmhartigheid, zuiverheid, goede werken en innerlijke deugd. Bij Johannes Chrysostomus ligt een bijzonder sterk accent op de barmhartigheid. Zij kan niet achteraf van een ander worden geleend, omdat zij de vrucht is van een daadwerkelijk geleefd leven. De mens wordt gevormd door wat hij gedurende zijn leven doet en nalaat; op het beslissende moment kan niemand het leven van een ander overnemen.

Binnen de Byzantijnse traditie krijgt de gelijkenis bovendien een uitgesproken liturgische betekenis. In de Goede Week klinkt de bekende hymne van de Bruidegom: „Zie, de Bruidegom komt te middernacht.” Daardoor wordt de parabel niet uitsluitend gelezen als een waarschuwing voor het toekomstige oordeel, maar vooral als een voortdurend appel tot geestelijke waakzaamheid. Het christelijke bestaan staat onder het teken van de komende Christus. Waakzaamheid betekent dan niet in de eerste plaats angstig uitzien naar een dreigende afrekening, maar het leven zo richten dat men gereed is Hem te ontmoeten.

Kenmerkend voor de orthodoxe traditie is bovendien dat de olie uiteindelijk minder als een menselijke „prestatie” wordt opgevat dan als teken van de deelname aan Gods leven. De lamp brandt niet eenvoudigweg doordat de mens voldoende goede werken heeft verzameld, maar doordat zijn leven gevoed wordt door de genade van God. De deugd is in dat perspectief niet los verkrijgbaar van de gemeenschap met God; zij is er juist de vrucht van. Daarmee komt de uitleg in de nabijheid van het orthodoxe begrip van vergoddelijking of *theosis*: de mens wordt door de genade steeds meer opgenomen in het leven van God.

In de Latijnse middeleeuwen verschuift het accent. De gelijkenis wordt nu sterker ingebed in het kerkelijke en sacramentele leven. De bruidegom wordt vanzelfsprekend met Christus geïdentificeerd, de bruiloft met het hemelse feest en de meisjes met de leden van de Kerk. De olie kan vervolgens verschillende betekenissen krijgen. Zij kan verwijzen naar het geloof dat door de liefde werkzaam is, naar sacramentele genade, naar de liefde als *caritas* of naar de volharding die nodig is om het christelijke leven tot het einde toe trouw te blijven.

Voor het religieuze en monastieke leven herkende zich gemakkelijk in deze parabel. De wijze maagden werden voorbeelden voor monniken, monialen en gewijde maagden die hun bestaan in het teken van de verwachting van Christus stelden. De gelijkenis kreeg daardoor een belangrijke plaats in de monastieke spiritualiteit. De waakzame maagd werd als het ware een beeld van de mens die zijn gehele leven ordent rond de komst van de Bruidegom.

De Reformatie brengt opnieuw een duidelijke verschuiving teweeg. Reformatoren waren terughoudend tegenover interpretaties waarin de olie zo sterk met verdiensten, deugden of menselijke prestaties werd geïdentificeerd dat daardoor de voorrang van Gods genade in het gedrang dreigde te komen. Vanuit die zorg werd de olie vaker verstaan als waar

geloof, levend vertrouwen op God, de aanwezigheid van de Heilige Geest of de persoonlijke verbondenheid met Christus.

Dat betekent echter niet dat de goede werken uit het zicht verdwijnen. Bij Luther worden zij niet afgeschaft, maar theologisch anders geplaatst. Zij vormen niet de grond van de redding, maar zijn de noodzakelijke vrucht van een levend geloof. De ernst van de gelijkenis blijft daarmee volledig staan: niet ieder geloof dat zich uiterlijk als christelijk voordoet, blijkt werkelijk levend geloof te zijn. Tegelijk wordt voorkomen dat het heil afhankelijk wordt gemaakt van menselijke verdiensten.

Vanuit deze reformatorische benadering ontstaat ook de bekende protestantse nadruk op persoonlijke verantwoordelijkheid. Geloof kan niet worden overgedragen alsof het om een bezit gaat. Niemand kan voor een ander geloven. In dat licht wordt de weigering van de wijze meisjes om hun olie te delen niet opgevat als een gebrek aan naastenliefde, maar als een beeld van iets dat wezenlijk niet overdraagbaar is. Een ander kan mij het geloof verkondigen, mij voorgaan en mij ondersteunen, maar uiteindelijk kan hij mijn vertrouwen op God niet voor mij bezitten.

In het piëtisme en in latere evangelicale tradities wordt deze persoonlijke benadering nog sterker. De gelijkenis krijgt daar een uitgesproken existentieel karakter. Zij stelt de hoorder voor directe vragen: ben ik werkelijk wedergeboren, ben ik persoonlijk gereed voor de komst van Christus en heb ik de Geest ontvangen? De middernachtelijke komst van de bruidegom wordt bovendien sterk eschatologisch verstaan. Christus kan onverwacht komen en daarom moet ieder mens persoonlijk voorbereid zijn. Het zwaartepunt verschuift zo steeds meer naar de beslissing van het individu en naar de echtheid van zijn of haar persoonlijke geloof.

In de rooms-katholieke exegese van de twintigste eeuw doet zich vervolgens opnieuw een belangrijke beweging voor. Onder invloed van de moderne Bijbelwetenschap groeit de terughoudendheid tegenover een al te gedetailleerde allegorische uitleg. Exegeten gaan opnieuw vragen wat Jezus met de gelijkenis als geheel wilde zeggen. Waarom vertelde Hij juist dit verhaal? Welke reactie wilde Hij bij zijn hoorders oproepen?

Daarmee wordt men voorzichtiger om de olie onmiddellijk met één specifieke geestelijke werkelijkheid te identificeren. Zij hoeft niet uitsluitend de liefde, de genade, het geloof of de Heilige Geest te betekenen. Veel moderne uitleggers spreken liever over een bepaalde levenshouding: blijvende bereidheid, waakzaamheid en een bestaan dat werkelijk op de komst van God is gericht. Dat sluit de oudere interpretaties niet noodzakelijk uit, maar het voorkomt dat één onderdeel van het verhaal zo zwaar wordt belast dat het de betekenis van de parabel als geheel gaat beheersen.

Wanneer men deze geschiedenis van interpretaties overziet, wordt een opmerkelijke ontwikkeling zichtbaar. De gelijkenis zelf spreekt in de eerste plaats over gereed zijn voor de komst van de bruidegom. De kerkvaders stellen vervolgens de vraag waarin die voorbereiding concreet bestaat. De middeleeuwen verbinden haar steeds sterker met deugden, sacramenten en het kerkelijke en monastieke leven. De Reformatie corrigeert die ontwikkeling vanuit het primaat van geloof en genade, terwijl piëtistische en evangelicale tradities het accent vervolgens leggen op persoonlijke bekering en

individuele geloofsechtheid. De moderne exegese probeert ten slotte opnieuw achter deze confessionele interpretaties terug te gaan en de oorspronkelijke kracht van de gelijkenis als gelijkenis te horen.

Juist die ontwikkeling maakt een vraag zichtbaar die vrijwel alle tradities met elkaar verbindt: wat is het dat een mens niet op het laatste moment nog van een ander kan lenen?

Voor Chrysostomus is dat een daadwerkelijk geleefd leven van barmhartigheid. Voor de monastieke traditie is het een bestaan van volhardende toewijding. Voor Luther is het een levend geloof dat niet door een ander kan worden bezeten. Voor het piëtisme is het de werkelijkheid van persoonlijke bekering. Moderne exegeten spreken liever over een authentieke levensoriëntatie op de komende Heer.

Misschien ligt juist daarin een belangrijk deel van de blijvende kracht van deze gelijkenis. Jezus zelf zegt immers niet wat de olie precies betekent. Daardoor blijft de parabel in zekere zin open. Zij kan in verschillende tijden en kerkelijke contexten opnieuw de vraag oproepen wat het is dat het geloof werkelijk levend houdt: wat voedt de lamp waardoor een mens gereed is wanneer de Bruidegom komt?

Daarmee verschuift uiteindelijk ook het accent van de olie zelf naar de verhouding tot de Bruidegom. Zoals ook bij andere gelijkenissen het concrete voorwerp niet noodzakelijk het laatste woord heeft, zo hoeft hier de precieze identificatie van de olie niet de kern van de uitleg te vormen. De tradities geven uiteenlopende antwoorden op de vraag wat de olie voorstelt, maar over het doel bestaat opmerkelijk veel overeenstemming. Het gaat om een leven dat zo door geloof, genade, liefde en waakzaamheid wordt gevormd dat de komst van Christus niet als iets vreemds verschijnt, maar als de vervulling van een ontmoeting waarop het gehele bestaan reeds gericht was.

(opgesteld op basis van Ulrich Luz, Das Evangelium nach Mattäus (1/3), Evangelisch-Katholischer Kommentar zum neuen Testament, Neukirchen: Patmos Verslag 3e druk 2016)

Gebed van de gelovigen (voorbede)

- pr. Laten we, in verbondenheid met allen die uitzien naar de komst van de Heer, bidden voor de noden van Kerk en wereld.
- l. Bidden we om eenheid onder de christenen: dat door persoonlijke ontmoetingen, gezamenlijk gebed en dialoog de verdeeldheid overwonnen mag worden; dat de Heer ons helpt om de eenheid die Hij ons schenkt hier en nu reeds zichtbaar te maken. Laat ons (zingend) bidden ...
- l. Bidden we voor wie toelevan naar hun huwelijksdag: dat de tijd van voorbereiding zegenrijk en de trouwdag feestelijk mag zijn; dat het huwelijksleven daarna een zichtbaar teken mag zijn van de liefdesband tussen Christus en zijn Kerk. Laat ons (zingend) bidden ...
- l. Bidden we voor de wereld waarin we leven en waarin zoveel verdeeldheid is: dat degenen die bijzondere verantwoordelijkheid dragen in politiek en bestuur voor alles de vrede dienen en er zich voor inzetten dat de kleinen en verdrukten tot hun recht komen. Laat ons (zingend) bidden...
- l. Bidden we voor onze eigen geloofsgemeenschap en voor onszelf: dat de manier waarop we vorm geven aan ons eigen christelijk leven mag bijdragen aan de eenheid onder alle christenen en degenen die Christus nog niet kennen uitnodigt om naderbij te komen. Laat ons (zingend) bidden.

Overige gebedsintenties

- pr. Goede Vader,
Al onze gebeden vertrouwen we U toe.
Wil ze aanvaarden als blijk van geloof en vertrouwen.
Schenk ons al wat we nodig hebben en bewaar ons in de eenheid van uw Zoon,
Jezus Christus onze Heer.